

การศึกษาการเตรียมพร้อมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

The Study of Digital Technology Preparation for the Aging Society

กิตติศักดิ์ แก้วนิลประเสริฐ¹, นฤบาล ยมะคุปต์², ปิยวรรณ รุ่งวรพงษ์³ และมะลิวัลย์ กาศพิเกิด⁴

Kittisak Kaewninprasert¹, Narueban Yamaqupta², Piyawan Rungwaraphong³ and Maliwan Gapkird⁴

Received : December 13, 2021 Revised : March 31, 2022 Accepted : April 8, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นศึกษาแนวทางการเตรียมพร้อมเทคโนโลยีดิจิทัลในสังคมผู้สูงอายุซึ่งมีวัตถุประสงค์การศึกษา คือ (1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงผลักดันจากครอบครัวต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงผลักดันจากครอบครัว การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน และการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน และ (3) เพื่อศึกษาอิทธิพลการส่งผ่านของการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานต่อความสัมพันธ์ระหว่างแรงผลักดันจากครอบครัวและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน รูปแบบการวิจัยเป็นเชิงปริมาณ โดยการเก็บแบบสอบถามผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่และโปรแกรมประยุกต์ทางสื่อสารจากกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของคอกครอนจำนวน 400 ตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการวิเคราะห์สมการถดถอย การทดสอบความเหมาะสมของโมเดลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (analysis of variance: ANOVA) และการวิเคราะห์โมเดลตัวแปรคั่นกลางด้วยการทดสอบโซเบล (Sobel Test)

ผลการวิจัยพบว่า (1) แรงผลักดันจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (2) แรงผลักดันจากครอบครัว การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน และการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และ (3) การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างแรงผลักดันจากครอบครัวและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งความรู้ที่ได้จากการศึกษานี้จะช่วยให้ภาครัฐกำหนดนโยบายเตรียมพร้อมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับผู้สูงอายุโดยอาศัยครอบครัวในการสร้างแรงผลักดันให้ผู้สูงอายุได้เล็งเห็นถึงประโยชน์และมีการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องจะส่งเสริมให้เกิดความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลแก่ผู้สูงอายุได้

คำสำคัญ : การเตรียมพร้อมเทคโนโลยี เทคโนโลยีดิจิทัล สังคมผู้สูงอายุ

^{1,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

^{2,3} Assistant Professor, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang campus

^{2,4} อาจารย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

^{2,4} Lecturer, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang campus

* Corresponding author E-mail: kittisak.ka@psu.ac.th

Abstract

The study reported in this article sought to examine approaches in preparing digital technology among elderlies in an aging society. The study investigated three objectives: (1) to study the influence of family-driven factors on perceived usefulness (2) to study the influence of family-driven factors, perceived usefulness, and continuous support on behavioral intention to use, and (3) to study the mediating effect of perceived usefulness on the relationship between family-driven factors and behavioral intention to use. The research methodology was quantitative by collecting questionnaires via mobile phone and communication applications from a sample domiciled in the southern region of Thailand. The sample size was determined using Cochran's formula for 400 samples. The data were analyzed using regression analysis. Model suitability testing with analysis of variance (ANOVA) and mediating effect test with Sobel Test.

The results showed that (1) family-driven factors had a statistically significant influence on perceived usefulness at a 99% confidence level. (2) Family-driven factors perceived usefulness and continuous support significantly influenced the behavioral intention to use statistically, at a 99 percent confidence level, and (3) perceived usefulness had a statistically significant influence on the relationship between family force and behavioral intention to use at a 99 percent confidence level. The knowledge gained from this study will help the government determine the policies of digital technology preparation for the elderly by relying on their families to drive the elderly to see the benefits and have the continuous support that will encourage the elderly's behavioral intention to use the digital technology.

Keywords : digital technology preparation, digital technology, aging society

1. บทนำ

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีจำนวนกลุ่มผู้สูงอายุในจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเกิดใหม่ของประชากรที่ลดลงและจำนวนอายุขัยของคนไทยที่ยืนยาวขึ้น จนทำให้ประเทศเข้าสู่ยุคสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ได้ในปี พ.ศ. 2564 และจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างเต็มที่ในปี พ.ศ. 2574 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559) จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2557; 2559) เรื่องการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนของประเทศไทยพบว่า ประชากรในกลุ่มสูงวัยมีการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ร้อยละ 81.9 มีการใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 18.2 และมีการใช้คอมพิวเตอร์ร้อยละ 8.2 ซึ่งกลุ่มสูงวัยเป็นกลุ่มประชากรที่มีการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศน้อยเป็นอันดับที่ 2 รองจากประชากรกลุ่มเด็กก่อนวัยรุ่น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีอยู่เพียงร้อยละ 8.4 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าร้อยละ 97 และจากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2564) เรื่อง การมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนของประเทศไทย ไตรมาสที่ 2 พบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร และการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในกลุ่มผู้สูงอายุมีสัดส่วนน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับประชากรในกลุ่มอื่น ๆ จึงแสดงให้เห็นว่าในตลอดระยะเวลาของการสำรวจข้อมูลเรื่องนี้สังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำกันของการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสาร โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุมีความเหลื่อมล้ำมากที่สุด การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือ การเตรียมความพร้อมให้ประชาชนกลุ่มนี้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

ปัญหาของผู้สูงอายุสามารถแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ (1) ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายและจิตใจ เนื่องจากผลของอายุที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลต่อความสามารถด้านการคิด การสร้างความสัมพันธ์ และการเรียนรู้ที่ช้าลง ความสามารถในการเคลื่อนไหวที่ลดลง และผู้สูงอายุจะเริ่มเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ (2) ปัญหาการเงิน เนื่องจากผู้สูงอายุไม่ได้มีความสามารถในการสร้างรายได้ มีความจำเป็นต้องพึ่งพาครอบครัว จึงก่อให้เกิดปัญหาความเครียดในชีวิต และ (3) ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย เนื่องจากความยากในการใช้งานของเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้ผู้สูงอายุจำนวนมากไม่ให้ความสนใจ และเทคโนโลยีดิจิทัลมีความก้าวหน้าไปเร็วมากทำให้ผู้สูงอายุที่ขาดทักษะการเรียนรู้ไม่สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ ซึ่งผู้สูงอายุมีข้อจำกัด 4 เรื่องในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลคือ (1) มีทัศนคติเชิงลบต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยเพราะคิดว่าตนเองมีอายุมากเกินจะเรียนรู้ มีความกังวลและกลัวที่จะเรียนรู้ และมีความเชื่อมั่นในตนเองที่ต่ำ (2) สภาพร่างกายไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การได้ยิน การพูด การเดิน และการจำที่เสื่อมลง (3) การตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล เนื่องจากผู้สูงอายุมีชีวิตที่ผ่านมาโดยไม่เกี่ยวข้องากับเทคโนโลยีดิจิทัล และ (4) ความสามารถทางภาษาและการรู้หนังสือ เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาน้อย (สมาน ลอยฟ้า, 2554) ผู้สูงอายุมักมีทัศนคติที่มองเทคโนโลยีดิจิทัลไม่สูงและขาดการแนะนำดูแลในเรื่องเทคโนโลยีจากผู้อื่นส่งผลให้ผู้สูงอายุกลายเป็นกลุ่มคนที่ถูกละเลยจากสื่อสังคมออนไลน์ได้ง่าย (พิมพ์ใจ ทายะติ, ชไมพร ดิสถาพร และฤทธิชัย อ่อนมิ่ง, 2560) เมื่อพิจารณาระดับสภาพปัญหาของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุมักประสบกับสภาพปัญหาด้านอารมณ์ในระดับปานกลาง เช่น ความรู้สึกเศร้าหมองไม่มีความสุข การรู้สึกไม่มีใครรักและเคารพ และการต้องเป็นภาระของคนรอบข้าง เป็นต้น และพบเจอสภาพปัญหาความขัดแย้งกับผู้ที่อยู่ใกล้ชิดในระดับน้อย (เนติยา แจ่มทิม, 2564)

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนทุกช่วงวัยให้พร้อมสู่โลกแห่งยุคดิจิทัลโดยจะพบแนวทางต่าง ๆ ได้จากนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2561 – 2580 ของสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อการสร้างโอกาสทางสังคมโดยให้ประชาชนได้เข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งยังส่งเสริมนโยบายและเตรียมมาตรการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีพได้อย่างมั่นคง รู้ทันข้อมูลข่าวสาร และปลอดภัยจากการรับข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเมื่อโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลมีความพร้อมแล้ว และพลเมืองดิจิทัลพร้อมแล้ว สิ่งเหล่านี้จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มผ่านบริการทางดิจิทัล และในยุทธศาสตร์ที่ 5 ยังให้ความสำคัญของการเตรียมคนให้พร้อมสำหรับโลกดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

กลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชาชนที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลและมีแนวโน้มที่จะมีความเหลื่อมล้ำเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้ประเทศไทยได้ส่งเสริมนโยบายต่าง ๆ เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของประเทศ แต่เนื่องจากสภาพปัญหาของผู้สูงอายุ เช่น ปัญหาสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ ปัญหาการเงิน และปัญหาการปรับตัวให้เข้าเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นต้น รวมทั้งกลุ่มผู้สูงอายุมักมีข้อจำกัดในเรื่องของการเรียนรู้อีกด้วย จึงเป็นเหตุแห่งความท้าทายของประเทศที่จะพัฒนาแนวทางในการเตรียมพร้อมทางเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการเตรียมผู้สูงอายุให้พร้อมกับการเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยเน้นศึกษาเรื่องแรงผลักดันจากครอบครัว การให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง และการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน ที่จะส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งผลลัพธ์จากการศึกษาสามารถเป็นแนวทางหนึ่งในส่งเสริมและพัฒนาการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลของสังคมผู้สูงอายุต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงผลักดันจากครอบครัวต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงผลักดันจากครอบครัวต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งาน
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งาน
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน
5. เพื่อศึกษาอิทธิพลการส่งผ่านของการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานต่อความสัมพันธ์ระหว่างแรงผลักดันจากครอบครัวและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน

3. ทบทวนวรรณกรรม

3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ

แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของแต่ละบุคคลสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ใช้งานจะใช้งานระบบจริง (actual system use) ต้องมีความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน (behavioral intention to use) ระบบก่อน ในการที่จะทำให้ผู้ใช้เกิดความตั้งใจที่จะใช้งานระบบนั้นมาจาก 2 ปัจจัย คือ (1) ทศคติที่มีผลต่อการใช้งาน (attitude toward using) และ (2) การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน (perceived usefulness) โดยอิทธิพลของปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานมีอิทธิพลเหนือปัจจัยทศคติที่มีผลต่อการใช้งาน เนื่องจากหากผู้ใช้มีการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน เช่น หากใช้งานระบบจะส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นต้น และแม้ผู้ใช้จะมีทศคติไม่ดีต่อระบบแต่ก็จะใช้งานระบบเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง ซึ่งปัจจัยทศคติที่มีผลต่อการใช้งานจะได้รับผลมาจาก 2 ปัจจัย คือ (1) การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน และ (2) การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน (perceived ease of use) โดยยิ่งผู้ใช้งานรู้สึกว่าการระบบมีความง่ายในการใช้งานจะเพิ่มการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน นอกเหนือจากนี้แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยียังชี้ให้เห็นว่าปัจจัยภายนอก (external variables) อื่น ๆ เช่น การจัดอบรม เอกสารการใช้งาน และบริการให้คำแนะนำ เป็นต้น จะส่งผลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานของผู้ใช้งาน (Davis, 1989) กระบวนการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลด้านอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ต่อการใช้ประโยชน์ในด้านกายภาพและจิตใจในเชิงบวก เป็นแนวทางในการพักผ่อน ลดความเหงา และสามารถช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสุขมากขึ้น ทั้งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านอินเทอร์เน็ตยังส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมในเชิงบวกทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสในการติดตามข่าวสารของบุคคลในครอบครัวและเพื่อน เมื่อพิจารณาถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้นพบว่า ผู้สูงอายุที่รอบรู้หลายท่านจัดหาอุปกรณ์อินเทอร์เน็ตให้ตนเองไม่มองความสำคัญเรื่อง การติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ส่วนหนึ่งยังคงคุ้นเคยกับสื่อช่องทางของรายการในโทรทัศน์ โดยสมาชิกในครอบครัวสามารถกระตุ้นความต้องการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุได้ (दनัย วาณิชยานุเคราะห์, ศิริวรรณ อนันต์โท และสันทัต ทองรินทร์, 2560)

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุเรื่องการรับรู้และการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล

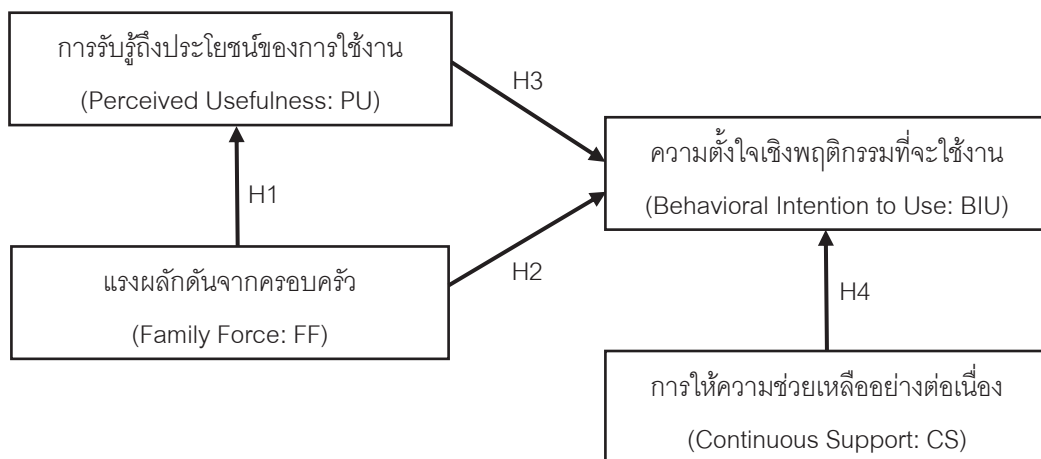
ผู้สูงอายุมีความต้องการสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยผู้สูงอายุจะรับรู้สารสนเทศได้จากการฟังโดยใช้สื่อรายการโทรทัศน์ในช่วงเย็นเพื่อติดตามข่าวสารบ้านเมือง ทั้งยังมีความต้องการสารสนเทศด้านเนื้อหาสารสนเทศในเรื่องคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในแต่ละโรค และด้านแหล่งสารสนเทศผู้สูงอายุมีความต้องการบุคลากรเฉพาะประสานงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ (ธิดารัตน์ สาระพล, 2561) ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่ต้องการคำแนะนำจากบุคคลรอบข้างในการส่งเสริมการรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในยุคดิจิทัล ผู้สูงอายุมีขีดความสามารถในเรื่องทักษะการประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศและการใช้งาน กลุ่มบุคคลนี้จึงถูกหลอกหลอนจากสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ได้ง่าย การที่จะจัดรูปแบบการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลนั้นควรเริ่มต้นจากการฝึกฝนผู้สูงอายุด้วยคนใน

ครอบครัวหรือผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้ชิด การที่สมาชิกในครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในเรื่องการพัฒนารูปร่างเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยเพิ่มระดับความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับครอบครัว (พิมพีใจ ทายะติ, ชไมพร ดิสถาพร และฤทธิชัย อ่อนมิ่ง, 2560)

ผู้สูงอายุล้วนแล้วแต่ต้องการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มเติมโดยไม่ขึ้นกับปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการใช้งานเทคโนโลยี ในด้านปัจจัยที่ส่งเสริมด้านการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบไปด้วย 6 ปัจจัย คือ (1) การรับรู้ถึงประโยชน์ (2) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (3) ทักษะคติที่มีต่อการใช้งาน (4) แรงจูงใจด้านความบันเทิง (5) มูลค่าราคา และ (6) อิทธิพลของสังคมคอมพิวเตอร์ ในส่วนของปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วย 2 ปัจจัย คือ (1) การมีโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และ (2) สภาพแวดล้อมของสถานที่ (ลฎาภา แผนสุวรรณ และจิตาพัชญ์ ไชยสิทธิ์, 2562) และการศึกษาในเรื่องความไว้วางใจของผู้สูงอายุต่อบุคคลรอบข้างยังส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้ (ธาดาธิเบศร์ ภูทอง และมนิชา เจียมทอง, 2560) การรับรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ รวมถึงการเข้าใจ การวิเคราะห์และประเมินความน่าเชื่อถือของเนื้อหาบนสื่อดิจิทัลจะมีความแตกต่างกันทางด้านเพศ ช่วงอายุ และระดับการศึกษา ยิ่งผู้สูงอายุมีการรับรู้ที่เท่าทันสื่อดิจิทัลจะส่งผลให้ปริมาณการเข้าถึงและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น โดยเมื่อมีการใช้งานเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความชำนาญในการใช้เครื่องมือมากขึ้น แต่ผู้สูงอายุจะมีข้อจำกัดในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล คือ ไม่สามารถเรียนรู้การใช้งานได้ด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องได้รับความแนะนำจากคนวัยหนุ่มสาว ซึ่งระหว่างการเรียนรู้สื่อดิจิทัลกับครอบครัวจะมีส่วนช่วยเพิ่มความสามารถในการใช้งาน และครอบครัวที่มีเด็กอาศัยอยู่ในบ้านกับผู้สูงอายุจะส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้ผู้สูงอายุได้อีกด้วย (อริชา วุฒิรังษี, 2564)

แนวทางการเตรียมความพร้อมของบุคคลเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการด้านเศรษฐกิจและการเงินของผู้สูงอายุ มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในเรื่องที่อยู่อาศัย และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมองเห็นคุณค่าของตนเองในสังคม โดยบุคคลที่จะก้าวสู่ผู้สูงอายุจะต้องรู้จักวางแผนการดูแลสุขภาพ รู้จักการออม รู้วิธีจัดการความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย มีอาชีพในยามเกษียณ และจำเป็นต้องเรียนรู้ให้ก้าวทันกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารเพื่อจะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมผู้สูงวัย (จิราภรณ์ นนทะสุต, รัชฎา พองธนกิจ, อนันต์ วัคมี และสุนทร ผจญ, 2564)

รูปภาพประกอบ 1
โมเดลของกรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: คณะผู้วิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษา (1) อิทธิพลของแรงผลักดันจากครอบครัวต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน (2) อิทธิพลของแรงผลักดันจากครอบครัว การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน และการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน และ (3) อิทธิพลการส่งผ่านของการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานต่อความสัมพันธ์ระหว่างแรงผลักดันจากครอบครัวและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน โดยคณะผู้วิจัยได้พัฒนารอบการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. ลดทอนปัจจัยในแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของ Davis (1989) ซึ่งได้เลือกคู่ความสัมพันธ์ของการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานกับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน
2. ปรับเพิ่มปัจจัยแรงผลักดันจากครอบครัว ซึ่งปัจจัยนี้ได้มาจากผลการศึกษาของดนัย วาณิชยานุเคราะห์ ศิริวรรณ อนันต์โท และสันทิต ทองรินทร์ (2560)
3. ปรับเพิ่มปัจจัยการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยนี้ได้มาจากผลการวิจัยของพิมพ์ใจ ทายะดิชไมพร ดิษฐาพร และฤทธิชัย อ่อนมิ่ง (2560)

จากรูปภาพประกอบ 1 สามารถกำหนดสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ได้ คือ

สมมติฐานการวิจัย 1 : แรงผลักดันจากครอบครัวมีผลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน

สมมติฐานการวิจัย 2 : แรงผลักดันจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน

สมมติฐานการวิจัย 3 : การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน

สมมติฐานการวิจัย 4 : การให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน

สมมติฐานการวิจัย 5 : การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างแรงผลักดันจากครอบครัวและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน

4. วิธีการดำเนินงานวิจัย

4.1 กระบวนการและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย การเลือกตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความสะดวก ด้วยการให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สมัครใจในการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยที่จำนวนของกลุ่มตัวอย่างถูกกำหนดด้วยการใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977) เป็นเครื่องมือในการคำนวณด้วยระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ผลการคำนวณทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ราย ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือโปรแกรมประยุกต์ทางการสื่อสาร ระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนตุลาคม 2564

4.2 การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

แบบสอบถามประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และ (2) การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน แรงผลักดันจากครอบครัว การให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน จำนวนรวมทั้งสิ้น 16 ข้อคำถาม โดยคำถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) 5 ระดับ โดยข้อคำถามของการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน จำนวน 8 ข้อ ปรับปรุงมาจากแบบ

วัดของลฎาภา แผนสุวรรณ และจิตาพัชร์ไชยสิทธิ์ (2562) สำหรับข้อคำถามแรงผลักดันจากครอบครัว และการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง จำนวน 8 ข้อ ปรับปรุงมาจากการศึกษาของพิมพีใจ ทายะติ ชไมพร ดิสภาพร และฤทธิชัย อ่อนมิ่ง (2560)

4.3 ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง

เนื่องจากข้อคำถามเป็นการปรับปรุงมาจากการทบทวนวรรณกรรม คณะคณะผู้วิจัยจึงนำไปตรวจสอบเบื้องต้นในส่วนของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหากับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าการตรวจสอบเท่ากับ 0.795 และได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้การคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าการทดสอบเท่ากับ 0.858 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อมั่นและเที่ยงตรง (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชานีประศาสน์, 2547) เมื่อข้อคำถามผ่านเงื่อนไขของความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วจึงได้นำไปเก็บข้อมูล

4.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และคำถามเชิงพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรายงานผลในรูปแบบของค่าร้อยละ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์สมการถดถอย การทดสอบความเหมาะสมของโมเดลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) และการวิเคราะห์โมเดลตัวแปรคั่นกลางด้วยการทดสอบโซเบล (Sobel Test)

5. สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากจำนวนแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ในด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.30 อาศัยอยู่ในจังหวัดตรัง กระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา ภูเก็ต และสตูล โดยสัดส่วนสามอันดับที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่มากที่สุด คือ ตรัง ร้อยละ 42.80 สงขลา ร้อยละ 22.50 และพัทลุง 8.30 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยที่สุด คือ 60 ปี อายุมากที่สุด คือ 96 ปี และอายุเฉลี่ย คือ 68 ปี

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของแรงผลักดันจากครอบครัวต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน

Model Summary					Std. Error of the Estimate
Model	R	R Square	Adjusted R Square		
1	.453 ^a	.205	.203		.51876

a. Predictors: (Constant), FF

ANOVA ^a						
Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	
1 Regression	27.641	1	27.641	102.712	.000 ^b	
Residual	107.107	398	.269			
Total	134.749	399				

a. Dependent Variable: PU

b. Predictors: (Constant), FF

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์หิทธิพลของแรงผลักดันจากครอบครัวต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน (ต่อ)

Model	Coefficients ^a						
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Collinearity Statistics		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
1 (Constant)	2.277	.175		12.999	.000		
FF	.433	.043	.453	10.135	.000	1.000	1.000

a. Dependent Variable: PU

จากตาราง 1 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 (H1) พบว่า แรงผลักดันจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานของผู้สูงอายุ ผลจากการวิเคราะห์หสมการถดถอยชี้ว่าแรงผลักดันจากครอบครัวมีผลเชิงบวกต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99.9 ($\beta = .433$; Std.Error = .043; $p = .000$) ดังนั้นจึงสามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อมีแรงผลักดันจากครอบครัวเพิ่มมากขึ้นจะยิ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุมีการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลมากยิ่งขึ้น โดยมีค่า R-Square เท่ากับ 0.205 และ VIF เท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรในโมเดลไม่มีปัญหาของการมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระที่มากกว่า 2 ตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัณ วาณิชยานุเคราะห์, ศิริวรรณ อนันต์โท และสันทัต ทองรินทร์ (2560) ที่อธิบายไว้ว่าสมาชิกในครอบครัวสามารถกระตุ้นความต้องการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุได้

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์หิทธิพลของแรงผลักดันจากครอบครัวต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.300 ^a	.090	.087	.66125

a. Predictors: (Constant), FF

ANOVA ^a					
Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	17.162	1	17.162	39.250	.000 ^b
Residual	174.025	398	.437		
Total	191.187	399			

a. Dependent Variable: BIU

b. Predictors: (Constant), FF

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Collinearity Statistics		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
1 (Constant)	2.117	.223		9.480	.000		
FF	.341	.054	.300	6.265	.000	1.000	1.000

a. Dependent Variable: BIU

จากตาราง 2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 (H2) พบว่า แรงผลักดันจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานของผู้สูงอายุ ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยชี้ว่าแรงผลักดันจากครอบครัวมีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99.9 ($\beta = .341$; Std.Error = .054; $p = .000$) ดังนั้นจึงสามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อมีแรงผลักดันจากครอบครัวเพิ่มมากขึ้น จะยิ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานมากยิ่งขึ้น โดยมีค่า R-Square เท่ากับ 0.09 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณัย วาณิชยานุเคราะห์, ศิริวรรณ อนันต์โท และสันทัต ทองรินทร์ (2560)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน

Model Summary								
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate				
1	.496 ^a	.246	.244	.60196				
a. Predictors: (Constant), PU								
ANOVA ^a								
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.		
1	Regression	46.968	1	46.968	129.617	.000 ^b		
	Residual	144.219	398	.362				
	Total	191.187	399					
a. Dependent Variable: BIU								
b. Predictors: (Constant), PU								
Coefficients ^a								
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta				Tolerance	VIF
1	(Constant)	1.120	.211		5.298	.000		
	PU	.590	.052	.496	11.385	.000	1.000	1.000
a. Dependent Variable: BIU								

จากตาราง 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 (H3) พบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานของผู้สูงอายุ ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยชี้ว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานมีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99.9 ($\beta = .590$; Std.Error = .052; $p = .000$) ดังนั้นจึงสามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้สูงอายุมีการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานเพิ่มมากขึ้น จะยิ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลมากยิ่งขึ้น โดยมีค่า R-Square เท่ากับ 0.246 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Davis (1989) ลูणाภา แผนสุวรรณ และ จิตาพัชญ์ ไชยสิทธิ์ (2562) ที่สรุปไว้ว่า ปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานส่งผลต่อเชิงบวกต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์หิทธิพลของการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน

Model Summary								
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate				
1	.161 ^a	.026	.023	.68409				
a. Predictors: (Constant), CS								
ANOVA ^a								
Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.			
1 Regression	4.933	1	4.933	10.541	.001 ^b			
Residual	186.254	398	.468					
Total	191.187	399						
a. Dependent Variable: BIU								
b. Predictors: (Constant), CS								
Coefficients ^a								
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta				Tolerance	VIF
1 (Constant)	2.784	.223			12.470	.000		
CS	.179	.055	.161		3.247	.001	1.000	1.000
a. Dependent Variable: BIU								

จากตาราง 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 (H4) พบว่า การให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานของผู้สูงอายุ ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยชี้ว่าการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องมีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ($\beta = .179$; Std.Error = .055; $p = .001$) ดังนั้นจึงสามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้น จะยิ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานมากยิ่งขึ้น โดยมีค่า R-Square เท่ากับ 0.026 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ใจ ทายะติ, ชไมพร ดิสถาพร และฤทธิชัย อ่อนมิ่ง (2560) ที่รายงานไว้ว่าการจัดรูปแบบการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลควรเริ่มต้นจากการฝึกฝนผู้สูงอายุด้วยสมาชิกในครอบครัว

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์หิทธิพลการส่งผ่านของการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานต่อความสัมพันธ์ระหว่างแรงผลักดันจากครอบครัวและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.503 ^a	.253	.249	.59988
a. Predictors: (Constant), PU, FF				

ANOVA ^a						
		Sum of		Mean		
	Model	Squares	df	Square	F	Sig.
1	Regression	48.325	2	24.163	67.146	.000 ^b
	Residual	142.862	397	.360		
	Total	191.187	399			

a. Dependent Variable: BIU

b. Predictors: (Constant), PU, FF

Coefficients ^a							
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Tolerance VIF
1	(Constant)	.889	.242		3.676	.000	
	FF	.108	.055	.095	1.942	.053	.795 1.258
	PU	.539	.058	.453	9.306	.000	.795 1.258

a. Dependent Variable: BIU

จากตาราง 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 (H5) พบว่า อิทธิพลการส่งผ่านของการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน (ตัวแปรคั่นกลาง) มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างแรงผลักดันจากครอบครัวและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งาน ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยที่ว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99.9 ($\beta = .539$; Std.Error = .058; $p = .000$) ในขณะที่แรงผลักดันจากครอบครัวส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .108$; Std.Error = .055; $p = .053$) เมื่อทดสอบอิทธิพลการส่งผ่าน (mediating effect) ของการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน คณะผู้วิจัยใช้การทดสอบ Sobel Test จากข้อเสนอแนะโดย Meule (2019) ซึ่งเป็นการตรวจสอบบทบาทของตัวแปรคั่นกลางที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ผลการทดสอบพบว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานเป็นตัวแปรคั่นกลางแบบเต็มตัว (full mediation) ระหว่างแรงผลักดันจากครอบครัวกับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99.9 ($\beta_{FF-PU} = .433$; $\beta_{PU-BIU} = .539$; $\beta_{FF-BIU} = .058$; P-valueSobel-Test = .000) ดังนั้น จึงสามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถึงแม้แรงผลักดันจากครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานของผู้สูงอายุ แต่เมื่อผู้สูงอายุมีการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้นแล้วจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานมากขึ้น โดยที่แรงผลักดันจากครอบครัวไม่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานอีกต่อไป โดยมีค่า R-Square เท่ากับ 0.253 และมีค่า VIF เท่ากับ 1.258 ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Davis (1989) ซึ่งอธิบายไว้ว่า อิทธิพลของปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานมีอิทธิพลเหนือปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการใช้งาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าเมื่อมีแรงผลักดันจากครอบครัวเพิ่มมากขึ้นจะยิ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุมีการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลมากยิ่งขึ้น โดยเมื่อผู้สูงอายุมีการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานและมีการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้

งานเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเมื่อผู้สูงอายุมีการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งานมากขึ้นแล้วจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานมากขึ้นโดยที่แรงผลักดันจากครอบครัวจะไม่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานอีกต่อไป ดังนั้น แนวทางการเตรียมพร้อมเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับสังคมผู้สูงอายุ สมาชิกในครอบครัวต้องเป็นแรงผลักดันให้ผู้สูงอายุเกิดความสนใจในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล เมื่อผู้สูงอายุได้รับแรงส่งเสริมแล้วจะส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ในการงานและความตั้งใจที่จะใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลต่อไป โดยระหว่างการเตรียมพร้อมนี้ การมีบุคคลที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องจะเพิ่มความตั้งใจที่จะใช้งานได้ และเมื่อผู้สูงอายุตระหนักถึงความสำคัญของประโยชน์ในการงานเทคโนโลยีดิจิทัลแล้วนั้นจะลดอิทธิพลของแรงผลักดันจากครอบครัวได้

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ดทอนบางปัจจัยของแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีของ Davis (1989) และเพิ่มเติมปัจจัยอื่นที่สนใจศึกษาต่อไป ในอนาคตนักวิจัยสามารถศึกษาถึงผลกระทบร่วมของปัจจัยอื่นที่สนใจกับปัจจัยทั้งหมดของแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี เพื่อขยายความผลของการศึกษาให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น
2. นักวิจัยสามารถนำทฤษฎีส่วนขยายของการยอมรับและใช้เทคโนโลยี (Extended Unified Theory of Acceptance and Use of Technology: UTAUT2) ซึ่งเพิ่มเติมมาจากแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี จำนวน 3 ตัวแปร คือ (1) แรงจูงใจด้านความบันเทิง (2) มูลค่าราคา และ (3) ความเคยชิน ร่วมกับการเพิ่มเติมปัจจัยอื่น ๆ เพื่อพัฒนาแนวทางเตรียมความพร้อมให้กับผู้สูงอายุได้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล

6.2 ประโยชน์ของการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ อธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยแรงผลักดันจากครอบครัว การให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้งาน และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในการออกแบบนโยบาย แนวทาง วิธีการที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลเมืองดิจิทัลของประเทศไทยได้อย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ นนทะสุด รัชฎา พงษ์ธนกิจ อนันต์ รัตมี และสุนทร ผจญ. (2564). แนวทางการเตรียมความพร้อมของบุคคลเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(10), 80-98.
- ดนัย วาณิชยานุเคราะห์, ศิริวรรณ อนันต์โท และสันทัต ทองรินทร์. (2560). กระบวนการยอมรับอินเทอร์เน็ตเพื่อการพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 11(2), 62-73.
- ธิดารัตน์ สารพล. (2561). ความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลมะอี่ อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารชุมชนวิจัย*, 12(3), 114-123.
- ธาดาทิเบศร์ ภูทอง และมนธิชา เจียมทอง. (2560). ผลกระทบของการรับรู้ถึงคุณภาพของข้อมูลสุขภาพออนไลน์ ต่อความไว้วางใจ และการตั้งใจใช้งานเว็บไซต์สุขภาพของผู้สูงอายุ. *วารสาร Veridian E-Journal ฯ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(3), 2372-2386.
- เนติยา แจ่มทิม. (2564). สภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารแพทย์ เขต 4-5*, 40(2), 229-232.

- พิมพ์ใจ ทายะติ, ชไมพร ดิษฐาพร และฤทธิชัย อ่อนมิ่ง. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย เพื่อการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. *วารสาร Veridian E-Journal* ๙ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(3), 1456-1471.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย: พ.ศ.2558*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ลฎาภา แผนสุวรรณ และจิตาพัชญ์ ไชยสิทธิ์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีในยุคหลอมรวมเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิชาการ RMUTT Global Business and Economics Review*, 14(2), 99-117.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ขานีประศาสน์. (2547). *ระเบียบวิธีการวิจัย*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สมาน ลอยฟ้า. (2554). ผู้สูงอายุกับเทคโนโลยีสารสนเทศ. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 29(2), 55-56.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2561 – 2580*. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2564, จาก <https://onde.go.th/assets/portals/1/files/620425-Government%20Gazette.PDF>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2564, จาก <https://goo.gl/Tf7PdG>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2559*. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2564, จาก <https://goo.gl/Mo2cHn>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2564 ไตรมาส 2*. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2564, จาก http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านICT/เทคโนโลยีในครัวเรือน/2564/report_64.pdf
- อริษา วุฒิรังษี. (2564). การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของผู้สูงอายุ. *วารสารสหศาสตร์*, 21(1), 90-106.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed.). New York : John Wiley & Sons.
- Davis, F.D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of Two Theoretical Models. *Management Science*, 35(8), 982-1003.
- Meule, A. (2019). Contemporary Understanding of Mediation Testing. *Meta-Psychology*, 3, 1-7.